

KOLOUCH, František. Internace biskupů, Praha: Academia, 2018, 282 s. ISBN 978-80-200-2922-5.

Radek Švec

V roce 2018 vydalo nakladatelství Academia knihu s názvem *Internace biskupů*, jejímž autorem je historik a pedagog František Kolouch, který se dlouhodobě specializuje na problematiku moderních církevních dějin, zvláště na osobnosti pronásledované v době nacionálního socialismu a komunismu. Kniha se zabývá zejména osudy dvou internovaných katolických biskupů, brněnského biskupa Karla Skoupého a budějovického biskupa Josefa Hloucha, kteří se stali oběťmi tehdejšího komunistického režimu v Československu.

Čtenáři mají možnost nahlédnout do velmi zajímavé publikace, která mapuje v řadě aspektů dosud málo známé kapitoly z dějin proticírkevní perzekuce, jež souvisí s obdobím, kdy byli zástupci církve po odstranění z vedení diecézí násilně drženi v internaci. Po krátkém úvodu se autor v dalších dvou kapitolách věnuje nejprve vztahům mezi státem a církví v letech 1946 až 1950 (zde poukazuje zejména na snahy poúnorové komunistické vlády o přeměnu římskokatolické církve na národní církev podřízenou státu a na neúspěšná vyjednávání zástupců vlády s biskupy) a srovnání perzekucí církví v jiných státech východního bloku (Sovětském svazu, Rumunské lidové republice, Polské lidové republice, Maďarské lidové republice a Německé demokratické republice). V dalších kapitolách, které tvoří stěžejní část knihy, již chronologicky popisuje životní dráhu obou biskupů, průběh jejich internace (včetně jejich důsledků) a srovnává rozdílné přístupy v pronásledování jednotlivých církevních hodnostářů, kteří se svými postoji a životním počínáním stali nepohodlnými tehdejšímu komunistickému režimu.

Internace církevních představitelů (biskupů, opatů, teologů i prostých kněží či řeholníků) byla pro komunistický režim účinným způsobem likvidace jejího vlivu. Intenzita a způsob internace se různily podle místa, doby i případ od případu. Karel Skoupý i Josef Hlouch byli nejdříve pod dohledem drženi ve svých rezidencích, později odvezeni mimo diecézi a řadu let internováni v utajovaných objektech pod dohledem Státní bezpečnosti. Podstatná část knihy je věnována velmi podrobnému náhledu do charakteristiky jednotlivých míst, kde byli oba biskupové v 50. a v 60. letech vězněni. Pozornost je věnována i personálu, který

v těchto místech působil. Autor velmi výstižně zachytil působení tehdejších mocenských struktur, podobně jako politické poměry, v nichž se zásah proti církvi odehrával. Povedlo se mu rovněž poměrně přesně zachytit i proměnu atmosféry v polovině 60. let spojenou s částečným uvolněním dozoru nad internovanými biskupy.

František Kolouch využil při psaní knihy řadu osobních svědectví jak kněží, tak dalších pamětníků a příbuzných obou biskupů. Právě úzké propojení a využití pramenů písemné a orální provenience, které se nachází v soukromých archivech, považuji za velkou devizu této publikace. Velmi badatelsky cenné jsou rovněž materiály, které autor studoval v Archivu bezpečnostních složek a na základě kterých si můžeme udělat detailnější představu o způsobu komunikace zadržovaných biskupů s vnějším světem prostřednictvím kontaktních osob z řad některých kněží.

Dějinám pronásledování církve v komunistickém Československu je v posledních letech věnovaná větší pozornost ze strany soudobé české historiografie než tomu bylo dříve. Postupně tak dochází k vyrovnávání určitého deficitu odborných prací na toto téma, které nebylo před rokem 1989 z politických a ideologických důvodů pochopitelně možné otevřít. Kniha *Internace biskupů* je systematickým a velmi dobře zpracovaným počinem, který se věnuje internaci biskupů, tedy jednomu z mnoha zločinů komunistického režimu v rámci pronásledování římskokatolické církve v Československu. Publikace je vhodně doplněna také autentickými dobovými fotografiemi, výstižně zachycujícími atmosféru, kterou biskupové v internaci zažívali, a atmosféru dané doby obecně. Za zmínku určitě stojí i další zajímavé přílohy, nahlédnout můžeme například do zakázaného pastýřského listu *Hlas biskupů a ordinářů věřícím v hodině velké zkoušky* z 15. června 1949, pozornost zaujme vzpomínka Agostina kardinála Casaroliho na setkání s internovaným pražským arcibiskupem Josefem Beranem na Zbraslavi v roce 1963 či dopis bohoslovců místopředsedovi vlády ČSSR Dr. Gustávu Husákovi s žádostí o propuštění biskupa Hloucha z internace.